

NEGERI TERENGGANU DARUL IMAN

Ucapan
BELANJAWAN
2021

Melestarikan Kesejahteraan Bersama

Dicetak oleh :

SYARIKAT PERCETAKAN YAYASAN ISLAM TERENGGANU SDN. BHD.

Lot Sk, 53 Kws. Perindustrian Gong Badak, 21300 Kuala Nerus, Terengganu Darul Iman.

Tel : 09-666 8611 / 6652 / 8601 Faks : 609-666 0611 / 666 0063

Emel : spyltrg@yahoo.com Website : www.spyltrg.com

2001054_mat

PENDAHULUAN

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ

وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا

مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ

وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,
 Yang Berhormat Ahli-ahli Dewan Undangan Negeri,
 Yang Berusaha Ketua-ketua Jabatan dan Agensi,
 Yang diraikan para pegawai dan kakitangan kerajaan,
 Para petugas media dan pemerhati yang diberkati Allah SWT
 sekalian,

1. Kepada Allah SWT jugalah kita bermohon semoga meluaskan kerahmatan, keberkatan dan petunjuk-Nya untuk Kebawah Duli Yang Maha Mulia Al-Wathiqu Billah Sultan Mizan Zainal Abidin Ibni Almarhum Sultan Mahmud Al-Muktafi Billah Shah, Sultan dan

Yang Di-Pertuan bagi Negeri Terengganu Darul Iman serta segala jajahan takluknya; dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultanah Nur Zahirah, Sultanah Terengganu untuk terus menaungi Negeri Terengganu Darul Iman yang tercinta ini dengan panduan wahyu.

2. Kita berkumpul pada hari ini adalah untuk melaksanakan tanggungjawab *musyawarah* menerusi Dewan Undangan Negeri, sebagaimana yang diperuntukkan dalam Perkara 73 (b) iaitu “Badan Perundangan sesuatu Negeri boleh membuat undang-undang bagi keseluruhan atau mana-mana bahagian Negeri itu”.
3. Menghadapi suasana pandemik COVID-19 yang sukar pada masa ini sudah pastilah setiap keputusan dan tindakan kerajaan menjadi harapan yang amat bermakna buat setiap penduduk di negeri ini. Ramai rakyat terkesan, ramai yang hilang pekerjaan dan terputus sumber pendapatan. Hidup tidak lagi seperti biasa, terpaksa menjalani kebiasaan baharu.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

4. Atas dasar keimanan, kita percaya bahawa kesukaran yang ditakdirkan Allah SWT buat kita pada hari ini adalah untuk menyerlahkan kemudahan pada hari esok; seperti yang difirmankan-Nya :

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (٥) إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (٦)

“Oleh itu, maka (tetapkanlah kepercayaanmu) bahawa sesungguhnya tiap-tiap kesukaran disertai kemudahan. (Sekali lagi ditegaskan): Bahawa sesungguhnya tiap-tiap kesukaran disertai kemudahan.”

(Surah al-Insyirah, 94 : 5-6)

5. Insya-Allah, menerusi Belanjawan 2021 Terengganu Darul Iman ini, kita berusaha dan bertawakal kepada Allah SWT - Tuhan yang memberikan manfaat dan mudarat - untuk memulihkan keadaan seterusnya memacu kecemerlangan demi kesejahteraan semua.
6. Namun, sudah pastilah kerja yang besar dan beban yang berat ini perlu dilaksanakan dan dipikul secara

bersama oleh semua pihak; kerajaan, rakyat dan sektor swasta.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

7. Saya mohon untuk membentangkan di Dewan ini, Enakmen Perbekalan Tahun 2021 bagi menggunakan sejumlah wang daripada Kumpulan Wang Disatukan untuk membiayai Perbelanjaan Bekalan, Perkhidmatan dan Pembangunan Negeri pada tahun 2021. Pembentangan lengkap dan perincian peruntukan Belanjawan 2021 ini terkandung dalam Buku Belanjawan Terengganu Tahun 2021.

PRESTASI DAN PROSPEK EKONOMI

Sorotan Ekonomi Global dan Malaysia

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

8. Pada suku kedua tahun ini, penguncupan ekonomi yang ketara berlaku di kebanyakan negara ekonomi maju

dan pasaran sedang pesat membangun (*emerging market economy*) di seluruh dunia termasuklah negara kita yang menguncup sebanyak 17.1 peratus. Penguncupan ini terutamanya disebabkan oleh sekatan pergerakan dan perjalanan yang dikuatkuasakan bagi membendung penularan COVID-19 dengan lebih berkesan.

9. Tindakan yang terpaksa diambil ini telah menjejaskan aktiviti pengeluaran sekaligus memberikan kesan yang teruk kepada pasaran pekerjaan dan perbelanjaan sektor swasta. Harga purata minyak mentah Brent pula jatuh kepada USD33 setong berpunca daripada lebih bekalan yang meningkat pada masa permintaan semakin menurun.
10. Akibat sekatan pergerakan dan kehilangan pendapatan isi rumah pula, pertumbuhan penggunaan swasta telah menurun sebanyak 18.5 peratus sekaligus menurunkan permintaan dalam negeri sebanyak 18.7 peratus.

11. Namun, Alhamdulillah, pada suku ketiga tahun ini, ekonomi negara kita semakin bertambah baik apabila mencatatkan penguncupan yang lebih kecil iaitu sebanyak 2.7 peratus sahaja. Sektor pembuatan telah merekodkan pertumbuhan daripada -18.3 peratus kepada 3.3 peratus; sektor perkhidmatan daripada -16.2 peratus kepada -4.0 peratus; sektor perlombongan pula daripada -20.0 peratus kepada -6.8 peratus dan juga sektor pembinaan daripada -44.5 peratus kepada -12.4 peratus.

12. Peningkatan pertumbuhan ini adalah refleksi pembukaan semula ekonomi daripada langkah-langkah pengekangan COVID-19, keadaan permintaan luaran yang lebih baik, pemulihan berterusan di semua subsektor pasca Perintah Kawalan Pergerakan (PKP), peningkatan permintaan minyak dan gas serta penyambungan semula lebih banyak projek di semua subsektor.

Sorotan Sosioekonomi Terengganu

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

13. Alhamdulillah, Terengganu tersenarai antara tujuh (7) negeri yang merekodkan prestasi yang lebih baik pada tahun 2019 dengan pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) sebanyak 3.3 peratus berbanding 2.5 peratus pada tahun 2018. Ini menjadikan nilai KDNK kita meningkat daripada RM34.8 bilion pada tahun 2018 kepada RM36.0 bilion pada tahun 2019 dengan sektor perkhidmatan dan pembuatan kekal menjadi penyumbang terbesar dengan nilai RM18.5 bilion dan RM13.1 bilion masing-masing.
14. Walaupun begitu, kita tidak wajar untuk berasa selesa dengan kedudukan tersebut memandangkan pertumbuhan KDNK kita masih di bawah paras nasional.
15. Alhamdulillah, hampir semua sektor ekonomi kita mencatatkan pertumbuhan positif dengan sektor pembinaan dan sektor pertanian merekodkan

pertumbuhan paling memberangsangkan iaitu masing-masing daripada -9.2 peratus dan -2.5 peratus pada tahun 2018 kepada 0.4 peratus dan 6.0 peratus pada tahun 2019.

16. Pengembangan sektor pertanian ini benar-benar menjadi pemangkin bagi merencanakan tahun 2021 sebagai Tahun Pertanian Negeri seperti yang dititahkan oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu.
17. Perubahan peratus tahunan Indeks Harga Pengguna (IHP) kita pada tahun 2019 bertumbuh perlahan pada kadar 0.1 peratus berbanding 0.4 peratus pada tahun 2018 menunjukkan paras harga keseluruhan barangan dan perkhidmatan dalam ekonomi kita masih terkawal dan paras kos sara hidup kita masih baik.
18. Pendapatan penengah isi rumah kita juga menunjukkan peningkatan kepada RM5,545 sebulan pada tahun 2019 berbanding RM4,694 pada tahun 2016.

19. Namun begitu, berdasarkan data Paras Garis Kemiskinan Metodologi 2019, masih terdapat sebanyak 15,781 isi rumah berstatus miskin mutlak dengan pendapatan isi rumah tidak mencukupi untuk menampung keperluan hidup asas meliputi makanan, perlindungan dan pakaian. Golongan ini mesti diberikan perhatian dan dibantu supaya mempunyai keupayaan sendiri bagi menjamin kelangsungan hidup.

20. Tambahan pula, impak pandemik juga telah menyebabkan puluhan ribu individu lagi terutamanya yang terlibat dengan sektor perusahaan kecil dan sederhana (PKS), sektor tidak formal dan bekerja sendiri telah kehilangan pekerjaan dan sumber pendapatan.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

21. Menempuhi persekitaran yang mencabar ini, saya amat berterima kasih kepada Kerajaan Persekutuan yang diterajui oleh YAB Tan Sri Muhyiddin bin Mohd Yassin selaku Perdana Menteri kerana telah melaksanakan pelbagai inisiatif seperti Bantuan Prihatin Nasional, i-Lestari KWSP, Program Subsidi Upah dan moratorium

pinjaman menerusi pakej-pakej rangsangan ekonomi; PRIHATIN, PRIHATIN PKS TAMBAHAN, PENJANA dan KITA PRIHATIN.

22. Menyokong usaha tersebut, Kerajaan Negeri Terengganu juga telah mengumumkan Pakej Rangsangan Terengganu Cakna meliputi pemberian bantuan keperluan harian, penangguhan bayaran sewa dan tambahan insentif kepada para peniaga. Semua yang dibuat oleh kerajaan ini adalah bagi mengurangkan beban rakyat, mengekalkan pekerjaan, membantu perniagaan dan menjamin pertumbuhan ekonomi.

23. Pada fasa untuk menjana semula (*restart*), memulih (*recovery*) dan memperkasa (*revitalise*) yang telah dan sedang kita lalui ini, sokongan dan kerjasama rakyat dan pihak swasta dengan kerajaan adalah amat diperlukan supaya kita boleh terus bergerak dengan lebih pantas ke hadapan untuk menjayakan agenda menyusun semula (*reform*) struktur ekonomi kita.

BELANJAWAN 2021

Kewangan Kerajaan Negeri dan Peruntukan Belanjawan 2021

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

24. Walaupun Kerajaan Negeri masih dibebani dengan pembayaran tertangguh (*deferred payment*) dan pembayaran berjadual (*scheduled payment*) berjumlah RM439.75 juta bagi tahun 2021, ditambah pula dengan risiko kelembapan ekonomi dan perbelanjaan luar jangka disebabkan pandemik COVID-19 yang belum surut, Kerajaan Negeri tetap komited dalam mengawal defisit supaya tidak melebihi paras 10 peratus atau RM125 juta.

25. Justeru, Belanjawan 2021 ini akan memperuntukkan sejumlah RM1.375 bilion untuk Perbelanjaan Mengurus iaitu sebanyak RM94.98 juta (6.91%) untuk Perbelanjaan Tanggungan dan RM1.28 bilion (93.09%) untuk Perbelanjaan Bekalan yang meliputi Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap sebanyak RM774.90 juta (56.36%); Emolumen sebanyak RM275.75 juta

(20.05%); Perkhidmatan dan Bekalan sebanyak RM207.10 juta (15.06%); Aset sebanyak RM21.27 juta (1.55%) dan Perbelanjaan-Perbelanjaan Lain sebanyak RM1 juta (0.07%).

26. Bagi Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap, sebanyak RM150 juta (10.91%) adalah untuk caruman Kumpulan Wang Pembangunan, RM270 juta (19.64%) untuk Pelbagai Perkhidmatan (B32), RM195.3 juta (14.20%) untuk caruman Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Badan Berkanun, RM124.9 juta (9.08%) untuk Jabatan Kerajaan dan RM34.7 juta (2.52%) untuk caruman Pelbagai Agensi.

27. Di samping itu, demi kesejahteraan seluruh penduduk Terengganu, Belanjawan 2021 juga akan memperuntukkan sebanyak RM20.17 juta untuk Kumpulan Wang Bekalan Air dan RM615 juta untuk Perbelanjaan Pembangunan iaitu RM27 juta (4.40%) untuk sektor ekonomi yang meliputi pertanian, pelancongan dan industri; RM88 juta (14.31%) untuk sektor pentadbiran yang meliputi teknologi maklumat, pentadbiran am, projek khas dan projek penting luar

jangka; dan RM500 juta (81.30%) untuk sektor sosial yang meliputi pendidikan; infrastruktur dan kemudahan awam; pembangunan bandar dan luar bandar; serta sukan dan perumahan.

28. Jumlah Perbelanjaan Mengurus bagi Belanjawan 2021 ini jika dibandingkan dengan Belanjawan 2020 adalah berkurang sebanyak kira-kira 25 peratus. Pengurangan yang terpaksa dibuat ini adalah susulan penyusutan Anggaran Hasil kepada RM1.25 bilion pada tahun 2021 berdasarkan anggaran harga minyak mentah Brent USD40 setong; berbanding RM1.66 bilion pada tahun 2020.
29. Anggaran Hasil berjumlah RM1.25 bilion ini adalah daripada Hasil Cukai sebanyak RM58.56 juta (4.68%), Hasil Bukan Cukai sebanyak RM130.64 juta (10.45%) dan Terimaan Bukan Hasil sebanyak RM1.06 bilion (84.87%) iaitu termasuk RM933.33 juta Royalti Petroleum.

30. Walaupun terdapat kekangan kewangan, sokongan dan komitmen Kerajaan Persekutuan dalam menyalurkan Royalti Petroleum secara penuh serta membayar hutang pembinaan Lebuhraya Pantai Timur 2 (LPT2) berjumlah RM1.431 bilion kepada Kerajaan Negeri, diharapkan dapat merealisasikan agenda pembangunan wilayah yang seimbang untuk Negeri Terengganu.

Pendekatan Penyediaan dan Pelaksanaan Belanjawan 2021

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

31. Dalam merangka Belanjawan 2021 ini, selain input daripada setiap “Ahli Jawatankuasa Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri (MMKN)” dan semua jabatan atau agensi Kerajaan Negeri, kita juga telah mendapatkan cadangan daripada individu dan institusi serta semua ADUN dan Penyelaras DUN menerusi portal Cadangan Bajet Rakyat Terengganu (CBRT). Selain dari memperhalusi semua input menerusi enam (6) siri Bengkel Perundingan Pakar yang turut disertai oleh ahli akademik, pemain industri dan tokoh masyarakat

demikian memastikan semua inisiatif yang disenaraikan mempunyai nilai strategik, berimpak tinggi dan keberkesanan kos.

32. Bagi menjayakan pelaksanaan Belanjawan 2021 ini pula, tiga (3) pendekatan telah dijadikan panduan dan keutamaan iaitu (i) mengurus perbelanjaan secara berhemah mengikut keutamaan, keperluan dan kemampuan semasa; (ii) mengoptimumkan pelbagai peruntukan dan inisiatif yang disediakan oleh Kerajaan Persekutuan dan (iii) memperbanyakkan kerjasama dengan pelbagai pihak.

Inisiatif Belanjawan 2021

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

33. Setelah mempertimbangkan semua senario semasa serta keperluan dan keupayaan kita semua, izinkan saya untuk membentangkan Belanjawan 2021 Terengganu Darul Iman yang bertemakan **"Melestarikan Kesejahteraan Bersama"**. Belanjawan ini mengandungi 146 INISIATIF di bawah 14 STRATEGI

yang ditunjangi oleh LIMA (5) TERAS berikut:

Teras Pertama : Meneguhkan Pelaksanaan Agenda Islam dan Pembangunan Modal Insan

Teras Kedua : Menjana Semula Ekonomi dan Pendapatan Rakyat

Teras Ketiga : Menjamin Kesejahteraan Keluarga dan Sosial

Teras Keempat : Mendigitalisasikan Perkhidmatan Awam

Teras Kelima : Melestarikan Alam Sekitar

INISIATIF KHAS COVID-19

34. Dalam suasana negara masih berhadapan dengan pandemik COVID-19, demi menjamin kesejahteraan rakyat dan menyokong pertumbuhan ekonomi, Kerajaan Negeri dengan penuh rasa tanggungjawab mengumumkan Inisiatif Khas COVID-19 dengan peruntukan berjumlah RM34.32 juta, bagi melaksanakan lima (5) inisiatif khas seperti berikut :

Inisiatif 1 : Jawatankuasa Adaptasi Pandemik COVID-19

35. Penubuhan Jawatankuasa ini adalah bagi merencana pendekatan baharu dalam menghadapi COVID-19 di Negeri Terengganu iaitu daripada bertindak balas (*response*) terhadap impak kepada penyesuaian (*adaptation*) dengan keadaan memandangkan pandemik COVID-19 ini tiada ketentuan mengenai penghujungnya.

36. Jawatankuasa ini akan melibatkan pelbagai Agensi Negeri dan Persekutuan serta berperanan untuk mengesyorkan kepada Kerajaan Negeri sebarang keputusan dan tindakan yang boleh serta perlu diambil bagi tujuan (i) mempromosikan kesihatan dan pembudayaan kebiasaan baharu, (ii) menjamin ketersediaan dan kebolehcapaian keperluan asas dan (iii) melestarikan kemandirian individu, isi rumah dan perniagaan. Peruntukan sebanyak RM100 ribu digunakan bagi melaksanakan kempen norma baharu.

Inisiatif 2 : Latihan Kemahiran dan Peluang Pekerjaan

37. Inisiatif ini bagi meningkatkan kebolehpasaran dan kebolehgajian golongan graduan, penganggur dan pekerja yang terjejas akibat diberhentikan, diberikan cuti tanpa gaji dan dipotong gaji. Bagi meningkatkan dan melatih semula kemahiran golongan ini, program perantisan, latihan keusahawanan dan kursus jangka pendek akan dilaksanakan secara usaha sama dengan pelbagai pihak. Sebanyak RM7.52 juta diperuntukkan bagi inisiatif ini.
38. Program-program di bawah inisiatif ini adalah seperti berikut :
- i. ***Terengganu Young Executive Program (TYEP)*** iaitu program latihan perantisan sebagai laluan kerjaya sebelum ditempatkan dalam pasaran kerja.
 - ii. **T-JOB** iaitu program yang menyediakan latihan industri dan peluang pekerjaan kepada anak Terengganu terutamanya dalam bidang

kemahiran, termasuklah kepada golongan OKU untuk mendapatkan bimbingan dan sokongan kerjaya.

- iii. **Kursus Keusahawanan Terengganu** bagi membangunkan keusahawanan T-VET dan membimbing bakal usahawan dalam penyediaan rancangan perniagaan dan kemahiran komunikasi di bawah seliaan Yayasan Pembangunan Usahawan (YPU).
- iv. ***Terengganu Training Program (TTP)*** dengan memperkasakan pusat kemahiran seperti TESDEC dan TATIUC bagi menjadikan Terengganu sebagai hub untuk pekerja mahir dan profesional dalam bidang-bidang strategik.
- v. **Program Jati Diri Generasi Sejahtera** bagi memperkasakan kemahiran keusahawanan golongan belia dan beliawanis yang akan digerakkan oleh Urusetia Belia, Sukan dan NGO Terengganu (UBSNT).

- vi. **Terengganu Skill Enhancement Program for School Leavers (TSEP-S)** bagi melatih kemahiran golongan lepasan sekolah menerusi penempatan pekerjaan atau *Place & Train*.

- vii. **Program Transformasi Pekerja Itqan** bertujuan mempersiapkan mentaliti dan sikap pelatih bagi menghadapi suasana kerja berbeza di luar Terengganu dengan melibatkan ikon anak Terengganu di perantauan yang berjaya dalam bidang masing-masing.

- viii. **Karnival Pekerjaan 2021** bagi memastikan setiap peluang yang diwujudkan di Terengganu dapat dimanfaatkan sepenuhnya rakyat Terengganu melalui program padanan pekerjaan atau *Job Matching Program*.

Inisiatif 3 : Pusat Bersepadu Pemasaran PKS

- 39. Inisiatif ini adalah bagi mempercepatkan proses pemulihan PKS dan pertumbuhan ekonomi negeri. Ia sebagai sokongan kepada program-program latihan

pemasaran sedia ada.

40. Menerusi inisiatif ini, pemilik PKS ditawarkan pilihan pakej yang fleksibel dengan yuran yang rendah untuk memasarkan barangan dan perkhidmatan mereka dengan lebih berkesan yang akan diurus oleh tenaga pakar dalam bidang pemasaran terutamanya pemasaran digital. Inisiatif ini melibatkan kuantum berjumlah RM1.5 juta termasuk RM400 ribu bagi menaik taraf aplikasi GanuShop.

Inisiatif 4 : Program Literasi Kewangan

41. Program ini adalah untuk memberikan pendidikan, latihan dan bimbingan kepada individu dan isi rumah bagi mengurus kewangan masing-masing dengan lebih baik terutamanya meliputi aspek pengurusan aliran tunai, aset, simpanan, skim perlindungan dan pelaburan.

Inisiatif 5 : Bantuan Golongan Terjejas

42. Bantuan ini disediakan terutamanya bagi menyokong kumpulan isi rumah B40 dan golongan yang ditimpa musibah kesihatan dan bencana. Sebanyak RM7 juta akan diperuntukkan bagi Bantuan Persekolahan, RM5 juta bagi Tabung Darul Iman dan RM3.5 juta bagi Tabung Pemulihan PKS.

43. Suka untuk saya umumkan juga, seramai 48,500 isi rumah golongan B40 akan menerima bantuan tunai Cakna Rakyat Terengganu sebanyak RM200 secara *one-off* yang melibatkan peruntukan berjumlah RM9.7 juta.

44. Kerajaan Negeri juga memahami tekanan yang dihadapi oleh peniaga kecil dan penjaja. Dengan ini Kerajaan Negeri mengumumkan tiada kutipan lesen peniaga kecil dan penjaja bagi tahun 2021. Kita mengharapkan dengan inisiatif ini dapat merancakkan lagi ekonomi Negeri Terengganu dan membantu meringankan beban yang dihadapi oleh para peniaga dan penjaja.

45. Kerajaan Negeri turut tidak melupakan kebajikan golongan warga emas di Negeri Terengganu. Untuk itu, Kerajaan akan melaksanakan program Pencen Rakyat dengan pembayaran sebanyak RM600 secara *one-off*.

TERAS PERTAMA :

MENEGUHKAN PELAKSANAAN AGENDA ISLAM DAN PEMBANGUNAN MODAL INSAN

Strategi 1 : Merancang Aktiviti Dakwah dan Penerangan

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

46. Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM8 juta bagi pembinaan enam (6) buah masjid; lima (5) daripadanya sedang dalam pembinaan, manakala satu (1) lagi akan dibina di Kampung Tanjung Putat, Hulu Terengganu. Manakala bagi kerja-kerja membaikpulih dan menyelenggara masjid dan surau terpilih di seluruh negeri, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sejumlah RM2 juta.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

47. Bagi merancakkan lagi aktiviti dakwah di Terengganu, sebanyak RM1.1 juta akan diperuntukkan untuk menjayakan Program Daie Cilik, Program Dakwah Nusantara 2.0, Program Ulama' Terengganu 2.0, Program Hospital Harmoni serta Konvokesyen Huffaz dan Mutawwif.

48. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan mempergiatkan aktiviti dakwah di peringkat DUN dengan peruntukan berjumlah RM1.6 juta, iaitu RM50 ribu bagi setiap DUN, bagi menyemarakkan penghayatan agama Islam dalam kalangan masyarakat.

49. Sebagai penghargaan atas peranan dan sumbangan penggiat media dan mempengaruhi media sosial (*media social influencer*) dalam penyediaan kandungan dakwah kreatif dan mempromosikan Terengganu, Kerajaan Negeri akan menganjurkan Anugerah Media Negeri Terengganu dengan peruntukan sebanyak RM300 ribu.

Strategi 2 : Memperkasakan Modal Insan

50. Modal insan yang mahu kita lahirkan adalah yang mempunyai penghayatan agama yang sebenar serta akhlak dan disiplin tinggi di samping pengetahuan dan kemahiran mantap.
51. Justeru, Kerajaan Negeri terus komited melaksanakan program Dasar Integriti Darul Iman (DIDI) dan melancarkan Modul Itqan Insani dengan peruntukan keseluruhan sebanyak RM3.75 juta.
52. Kerajaan Negeri juga akan menganjurkan latihan dan kursus bagi meningkatkan kecekapan pegawai dan kakitangan kerajaan, memantapkan imam dan bilal serta mengukuhkan kepemimpinan Jawatankuasa Pembangunan dan Keselamatan Kampung (JPKK) dengan peruntukan berjumlah RM750 ribu.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 3 : Memantapkan Pentadbiran dan Perundangan Syariah

53. Sejalan dengan matlamat untuk menjadikan Terengganu sebagai sebuah negeri yang sejahtera, Kerajaan Negeri berhasrat untuk memartabatkan institusi perundangan syariah di Negeri Terengganu. Oleh itu, sejumlah RM300 ribu diperuntukkan bagi usaha memperkasakan program pelaksanaan syariah secara berperingkat melalui penerangan, kempen, penguatkuasaan undang-undang, pemulihan dan seminar berkaitan syariah kepada semua lapisan masyarakat.
54. Mengambil kira keperluan untuk menaik taraf infrastruktur mahkamah syariah di Negeri Terengganu, Kerajaan Negeri sebagai permulaan, akan membina Kompleks Mahkamah Tinggi Syariah di Kemaman dengan peruntukan sebanyak RM10 juta.

TERAS KEDUA :

**MENJANA SEMULA EKONOMI DAN PENDAPATAN
RAKYAT**

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

55. Kerajaan Negeri sedar rakyat begitu terkesan dengan keadaan ekonomi ekoran pandemik COVID-19. Justeru, kerajaan telah menggariskan lima (5) strategi yang diharapkan dapat menjana ekonomi negeri dan pendapatan rakyat.

Strategi 1 : Memperhebat Sektor Pertanian dan Industri Makanan

56. Sektor pertanian dilihat antara sektor yang mampu untuk menjana pertumbuhan ekonomi. Ini juga sejajar dengan tahun 2021 yang telah diisytiharkan sebagai Tahun Pertanian Negeri Terengganu oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu dalam titah ucapan pembukaan Persidangan Dewan Undangan Negeri, Mesyuarat Pertama Penggal Ketiga Dewan

Undangan Negeri Keempat Belas.

57. Justeru, Kerajaan Negeri dengan sukacita mengumumkan peruntukan berjumlah RM20 juta untuk sektor pertanian pada tahun 2021 sekaligus membuka peluang pekerjaan kepada rakyat terutamanya yang terjejas akibat pandemik COVID-19.
58. Peruntukan ini adalah jauh lebih besar berbanding pada tahun 2020 iaitu hanya sebanyak RM8 juta. Oleh itu, pada tahun 2021, Kerajaan Negeri akan melaksanakan pelbagai inisiatif bagi memperhebat dan merancakkan lagi sektor pertanian dan industri makanan di negeri ini.
59. Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sejumlah RM1 juta menerusi Jabatan Pertanian Negeri bagi memastikan tanah-tanah pertanian di Terengganu dapat dimanfaatkan sepenuhnya dan RM400 ribu lagi disediakan untuk membangunkan industri asas tani bagi merancakkan lagi industri hiliran berasaskan produk pertanian.

60. Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan sebanyak RM4 juta untuk memperkasakan projek penyelenggaraan infrastruktur dan pemulihan sawah padi demi mencapai objektif besar Pelan Strategik Pertanian Negeri untuk menjamin *food security* di Negeri Terengganu. RM110 ribu untuk pembangunan dan pengembangan industri madu, RM2.4 juta untuk mempergiatkan projek pembangunan buah-buahan terpilih termasuk durian Musang King dan buah mangga.
61. Sektor penternakan akan terus diperkasakan pada tahun 2021 dengan menyasarkan golongan belia untuk menceburi bidang ternakan. Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sejumlah RM2.05 juta bagi pembangunan sektor penternakan melalui pembangunan projek induk ternakan, pusat pemprosesan daging berstatus halal dan pembangunan padang ragut. Selain itu, seiring dengan galakan dan kerjasama Majlis Pembangunan Ekonomi Wilayah Timur (ECERDC), Kerajaan Negeri juga akan terus komited dalam meneruskan pembangunan hub lembu sado dengan peruntukan RM1 juta.

62. Bagi sektor perikanan pula, projek pembinaan serta melabuh tukun tiruan dan unjam secara komuniti akan diteruskan. Sukacita dimaklumkan bahawa Terengganu adalah satu-satunya Kerajaan Negeri yang menyalurkan peruntukan sendiri sebagai gabung jalin kepada peruntukan Persekutuan dalam melaksanakan program memperkayakan sumber perikanan negeri. Selain itu, program pelepasan benih ke perairan umum juga akan diperluaskan. Sejumlah RM1.21 juta akan diperuntukkan untuk kesemua program tersebut.
63. Pada tahun 2021 juga, Program *Malaysian Good Agricultural Practice* (myGAP) yang memberi pengiktirafan kepada ladang-ladang yang mengamalkan Amalan Pertanian Baik (APB) akan diperkasakan. Program CSR Tani yang berkonsepkan gotong-royong secara komuniti bagi pembersihan kawasan pertanian juga akan diteruskan. Kedua-dua program ini akan diberi peruntukan berjumlah RM400 ribu.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

64. Bagi menggalakkan lagi penyertaan masyarakat dalam bidang pertanian, penternakan dan perikanan, Kerajaan Negeri mengambil inisiatif mengadakan pelbagai program dan latihan yang dapat menambahkan lagi kemahiran dan pengetahuan rakyat. Antaranya adalah, Program Pembangunan Modal Insan Tani, pelbagai kursus pertanian dan penternakan serta Program Pembangunan Jurusuntik Perikanan Beradas (AI) untuk usahawan bidang penternakan dengan peruntukan berjumlah RM800 ribu.

65. Pada tahun 2020, Skim Bantuan Modal Tani telah memberi manfaat kepada 243 pemohon. Justeru, Kerajaan Negeri juga akan meneruskan Skim Bantuan Modal Tani dengan peruntukan RM5 juta dan RM1 juta akan diperuntukkan kepada Tabung Bencana Pertanian untuk membantu para petani yang ditimpa musibah seperti kemusnahan tanaman ataupun kematian ternakan akibat pelbagai fenomena bencana.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

66. Kerajaan juga akan meneruskan bantuan-bantuan seperti bantuan mekanisasi pertanian, bantuan peralatan nelayan pantai dan bantuan input kepada penternak kecil akuakultur pada tahun 2021 bagi memastikan projek-projek pertanian serta perikanan terus berdaya maju. Oleh itu, sejumlah RM1.4 juta akan diperuntukkan.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 2 : Merancakkan Industri Pelancongan dan Kebudayaan

67. Kerajaan Negeri ingin menzahirkan ucapan tahniah kepada Exco Pelancongan, Kebudayaan dan Teknologi Digital Negeri, Yang Berhormat Ariffin bin Deraman atas penganugerahan "*Malaysia Tourism Hero*" yang dianugerahkan kepada beliau oleh Majlis Pelancongan Malaysia semasa *Malaysia Tourism Gold Summit 2020* baru-baru ini.

68. Ini membuktikan hasil kerja keras semua pihak dan juga potensi Negeri Terengganu sebagai destinasi pilihan pelancong. Data Kadar Purata Penginapan yang dikeluarkan oleh Pelancongan Hotel Malaysia (MAH) meletakkan Terengganu di kedudukan kedua terbaik keseluruhan pada bulan September 2020 di Malaysia.
69. Bagi merencanakan lagi sektor pelancongan Negeri Terengganu, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM4.5 juta bagi promosi galakan pelancongan dan juga acara. Promosi akan diperhebatkan di peringkat dalam dan luar negara terutamanya melalui platform media sosial. Penganjuran acara yang berkualiti dan mempunyai kekuatan serta keunikan yang tersendiri juga akan dijalankan seperti *Terengganu Islamic Tourism Conference and Expo*, Festival Setiu Wetland, Festival Sungai Terengganu dan Pesta Candat Sotong yang telah memenangi Kategori Aktiviti Pelancongan Paling Popular di Anugerah Emas Majlis Pelancongan Malaysia 2019.

70. Kampung Budaya Terengganu yang telah dirasmikan pada 3 September lalu telah merekodkan seramai 24,853 ribu pengunjung selama sebulan. Oleh itu, Kerajaan Negeri akan mewujudkan Perkampungan Melayu di Kampung Losong dan juga Muzium Petroleum bagi menambah lagi produk pelancongan di Negeri Terengganu.

71. Kerajaan Negeri juga berbesar hati untuk meneruskan caruman PERKESO kepada pemandu teksi dan penarik beca sebagai menghargai jasa baik petugas barisan hadapan sektor pelancongan. Peruntukan sebanyak RM400 ribu pula akan disediakan bagi membiayai kursus pemasaran dan kemahiran berlesen serta program-program pemulihan sektor pelancongan.

72. Bagi tahun 2021, Kerajaan Negeri akan terus memberi fokus kepada pengembangan *community-based tourism* dengan memperuntukkan sebanyak RM400 ribu bagi menambah baik pembangunan Taman Negeri termasuk *Boardwalk Setiu Wetland*.

73. Ke arah memperkasakan industri seni, kraf dan warisan, maka pada tahun 2021, Kerajaan Negeri melalui YPU akan menganjurkan Festival Songket, Batik dan Tembaga. Sebanyak RM250 ribu akan diperuntukkan bagi melaksanakan program ini.

74. Selain itu, Kerajaan Negeri akan meneruskan usaha membangunkan Tasik Kenyir sebagai destinasi ekopelancongan utama negeri. Dengan ini, sebanyak RM4 juta akan diperuntukkan untuk pembangunan Pulau Bayas dan Pulau Poh di Tasik Kenyir.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 3 : Memajukan Pelaburan GLC

75. Kerajaan Negeri melalui Eastern Pacific Industrial Corporation Berhad (EPIC) bakal mewujudkan kawasan perdagangan bebas di Teluk Kalong, Kemaman bagi menggalakkan lagi aktiviti import dan eksport serta pergudangan dan perniagaan secara pukal sekaligus merancakkan pertumbuhan ekonomi negeri dan setempat.

76. Bagi memenuhi keperluan pelabur-pelabur baharu seperti Emerald USA dan Malaysia Phosphates, Pelabuhan Kemaman juga akan diperbesarkan. Ini kerana pada masa sekarang kadar purata pengendalian kargo di Dermaga Timur adalah melebihi 50 peratus kapasiti iaitu bersamaan dengan 4 juta metrik tan kargo setahun dan dijangka melebihi 14 juta metrik tan kargo pada tahun 2024; melangkaui kapasiti kemudahan sedia ada. Diharapkan pembesaran ini dapat memenuhi keperluan pelabur-pelabur baharu.
77. Perkhidmatan kesihatan telah berkembang sebanyak 13 peratus dalam kumpulan Terengganu Incorporated di bawah Kumpulan Mediclman. Ia jugadilihatmajusetapak lagi apabila kita bakal menyaksikan Pusat Jantung akan dibuka di Kuala Terengganu Specialist Hospital, dalam suku pertama tahun 2021. Kerajaan Negeri juga akan membina hospital baharu di Chukai, Kemaman dengan kapasiti sebanyak 150 katil dan pembesaran Kuantan Medical Centre serta Kelana Jaya Medical Centre. Selain itu, pengambilalihan dan pembesaran Tawau Specialist Hospital dengan kapasiti sebanyak 75 katil akan dilaksanakan dalam suku kedua tahun 2021.

Strategi 4 : Mengupayakan Perniagaan

78. Selain daripada Inisiatif Khas COVID-19 untuk memulihkan sektor perniagaan dan keusahawanan, Kerajaan Negeri juga melihat keperluan kepada pelan halatuju jangka panjang bagi kelangsungan PKS di negeri ini. Oleh itu, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sejumlah RM200 ribu bagi tujuan penyediaan Pelan Strategik Sektor PKS Negeri Terengganu dan Kajian Pembangunan dan Pengoperasian *Database* PKS Negeri Terengganu bagi mewujudkan *Terengganu Entrepreneur Information Centre* yang mana berperanan untuk membuat segala perancangan pembangunan sektor PKS.
79. Melihat kepada keberhasilan daripada Tabung Usahawan Sejahtera (TUGAS) yang telah membantu usahawan *Homemade Jeans*, saudara Ahmad Safuan Nizam bin Kamarudin, orang kelainan upaya yang berasal dari Besut dengan bantuan sebanyak RM200 ribu. Kini, Raw Denim House telah berdiri sebaris dengan jenama antarabangsa. Lantaran itu, Kerajaan Negeri terus komited dalam meneruskan

pelaksanaan program-program di bawah TUGAS, dengan peruntukan berjumlah RM5 juta pada tahun 2021. Tabung ini merupakan pinjaman patuh syariah yang berkonsepkan “NO-RIBA”.

80. Hingga kini, seramai 453 orang usahawan di seluruh Negeri Terengganu telah mendapat manfaat. Pada tahun 2021 juga, TUGAS akan memberikan keutamaan kepada usahawan baharu dan yang berasaskan inovasi dan ekonomi gig. Program Usahawan Graduan Terengganu Sejahtera (U-GATES) dan Program Usahawan Belia Sejahtera (U-BES) akan ditambah baik dengan pelaksanaan program bersama Kerajaan Persekutuan. Pencapaian program ini adalah sangat memuaskan kerana lebih 90 peratus peserta telah berjaya bergelar usahawan. Oleh itu, sebanyak RM2 juta akan diperuntukkan kepada YPU bagi meneruskan program ini, sekaligus dapat mengurangkan kadar pengangguran negeri.
81. Kerajaan Negeri juga akan meneruskan Skim Bantuan Pembangunan Produk (SBPP), e-Berkat Terengganu dengan kolaborasi Malaysia Digital Economy

Corporation (MDEC) dalam menyediakan mikro kredit, mempromosi PKS Terengganu melalui Kursus Pemasaran *Go Global*, meningkatkan pengetahuan dan kemahiran usahawan digital selaras dengan perkembangan Revolusi Industri 4.0, memperkenalkan program inkubator PKS dan membuka lebih banyak tapak kenderasaji di daerah-daerah lain. Inisiatif-inisiatif ini akan melibatkan peruntukan sebanyak RM1.05 juta.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 5 : Menaik Taraf Infrastruktur Ekonomi

82. Kerajaan Negeri dalam usaha untuk mendalamkan muara Sungai Terengganu dengan memperuntukkan sebanyak RM21.2 juta. Kerajaan Persekutuan juga telah menyalurkan peruntukan berjumlah RM1 juta bagi kerja-kerja pengorekan laluan pelayaran di dua (2) muara sungai iaitu Sungai Setiu dan Sungai Marang yang mengalami masalah timbunan beting pasir dan kecetekan yang kritikal. Dengan adanya projek ini, diharapkan dapat meredakan keresahan

dan kesukaran yang dihadapi oleh nelayan tempatan untuk ke laut.

83. Kerajaan Negeri bersetuju untuk membuat pelan susun atur semula (*remodelling*) untuk pembangunan Lembah Silika Terengganu (TSV) di samping meneliti semula model perniagaan bagi TSV. Sebanyak RM300 ribu akan diperuntukkan pada tahun 2021 melibatkan kos pengambilan balik tanah, *groundwork* dan infrastruktur asas.

84. Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan sebanyak RM250 ribu bagi Kajian Perancangan Pelan Perkawasan yang antaranya melibatkan Kajian Rancangan Tempatan Daerah (RTD) 2035 Besut, Setiu, dan Marang serta penyediaan Pelan Pembangunan Bandar Baharu Lestari. Sebanyak RM3 juta akan diperuntukkan untuk Bandar Baharu Bukit Besar bagi kerja-kerja pengambilan balik tanah, pembinaan jalan dan infrastruktur.

TERAS KETIGA :

MENJAMIN KESEJAHTERAAN KELUARGA DAN SOSIAL

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 1 : Memastikan Kebolehcapaian Perkhidmatan Kesihatan Berkualiti

85. Mempunyai akses kepada perkhidmatan kesihatan berkualiti adalah satu keperluan bagi setiap rakyat di seluruh Negeri Terengganu dan merupakan tanggungjawab Kerajaan Negeri. Dengan ini, Program Kad Sejahtera Terengganu akan diteruskan dengan peruntukan sebanyak RM5 juta yang akan memberikan akses perkhidmatan kesihatan kepada rakyat Terengganu yang berpendapatan rendah. RM4 juta juga akan diperuntukkan bagi melaksanakan Program Wad Kelas 3 Percuma di hospital-hospital kerajaan.

Strategi 2 : Memacu Kecemerlangan Pendidikan

86. Bagi memperkasakan institusi pendidikan dengan pelaksanaan pembelajaran berkualiti; pengupayaan warga pendidik dan pentadbir berprestasi tinggi; penyediaan infrastruktur yang lengkap; pembentukan persekitaran islamik; serta penglibatan awam dan swasta, Kerajaan Negeri akan melancarkan Pelan Kecemerlangan Pendidikan Terengganu 2021-2025.
87. Pada tahun 2021 juga, Kerajaan Negeri akan meneruskan pemberian biasiswa dan pinjaman di bawah Yayasan Terengganu melalui Tabung Pendidikan Terengganu Sejahtera dengan peruntukan sebanyak RM42.8 juta, merangkumi Biasiswa Pelajar Cemerlang Ijazah Pertama, Sarjana dan PhD; Kursus *Association of Chartered Certified Accountants* (ACCA), Sijil Pentauliahan Penjaga Jentera Elektrik (*Chargeman*), Pinjaman Tabung Siswa Terengganu dan Pinjaman Latihan Kemahiran.
88. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan memperkasakan Program Tuisyen Rakyat, Program Darul Huffaz, Kelas

Maya dan meneruskan pembangunan Pusat Tafaqquh Fi Din Tok Syeikh Duyung. Kesemua program ini akan diperuntukkan sebanyak RM5.8 juta.

89. Bagi memastikan pendidikan agama Islam dan al-Quran terus diperkasakan, Kerajaan Negeri akan meneruskan Skim Mus'ab bin Umair dengan peruntukan sebanyak RM8.5 juta dan memperkenalkan Skim al-Ghazali dengan peruntukan sebanyak RM5.4 juta untuk manfaat guru-guru sekolah agama yang terpilih.
90. Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan sebanyak RM2 juta untuk Program Kecemerlangan Pendidikan bagi membantu pelajar-pelajar yang menghadapi peperiksaan UPSR, PT3, SPM dan STPM. Tambahan pula, sebanyak RM6 juta diperuntukkan bagi bantuan per kapita sekolah pondok, sekolah agama rakyat dan pusat pendidikan agama yang berdaftar dengan Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT).
91. Bagi memberi motivasi kepada para pelajar sekolah untuk mempunyai semangat dan cita-cita untuk menyambung pelajaran ke peringkat menara gading,

Kerajaan Negeri akan melaksanakan program dan latihan seperti Lambaian Menara Gading, Teknik Pembelajaran, Seminar Kepimpinan, Latihan Kerohanian dan Kecergasan serta motivasi dengan peruntukan sebanyak RM600 ribu.

92. Selain itu, Kerajaan Negeri akan terus memperkukuhkan institusi pendidikan rendah. Justeru, dua (2) buah Sekolah Rendah Islam Darul Iman (SRIDI) akan ditubuhkan di Besut dan Kemaman, menjadikan jumlah keseluruhan SRIDI kepada 11 buah sekolah.

93. Ke arah mentransformasikan Kolej Quran Terengganu (KQT) kepada kolej universiti menjelang 2025, sebanyak RM11 juta akan diperuntukkan untuk menambah baik emolumen dan program pengajian; bilangan pegawai dan kakitangan; menaik taraf kampus cawangan di Pengkalan Gawi serta membina kampus baharu di Durian Mentangau, Dungun.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 3 : Menambah Bekalan dan Pemilikan Rumah

94. Dalam menjamin kesejahteraan rakyat khususnya golongan B40 di negeri ini, Kerajaan Negeri telah mengambil langkah untuk mewujudkan Tabung Pinjaman Perumahan Rakyat Negeri Terengganu yang bertujuan untuk membantu rakyat membina rumah atas tanah sendiri. Bagi menjayakan tabung pinjaman ini dan merealisasikan manifesto Kerajaan Negeri, sejumlah RM50 juta akan diperuntukkan.

95. Selain itu, Kerajaan Negeri melalui kerjasama dengan Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT) akan memperuntukkan sebanyak RM25.5 juta bagi menyediakan lebih banyak Rumah Darul Iman (RAHMAN) untuk golongan B40 termasuklah pelaksanaan dua (2) projek baharu iaitu RMM Bukit Gasing II, Marang dan RPMM Bukit Tumbuh, Kuala Nerus.

96. Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan sebanyak RM16 juta untuk melaksanakan Projek Perumahan Terengganuku Sejahtera (PPTS) di seluruh DUN Negeri Terengganu bagi membaik pulih rumah yang mengalami kerosakan.

97. Kerajaan Negeri juga berterima kasih kepada Kerajaan Persekutuan kerana meluluskan tiga (3) projek perumahan baharu melalui Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan (KPKT) dan Kementerian Pembangunan Luar Bandar (KPLB) iaitu Projek Program Perumahan Rakyat (PPR) Bukit Gasing, Marang, PPR Bukit Puteri, Besut dan Projek Program Pemajuan Kawasan di Mak Kemas, Marang. Projek-projek ini akan melibatkan kos sebanyak RM166.5 juta.

98. Memahami kesempitan rakyat ketika pandemik COVID-19, Kerajaan Negeri akan meneruskan pengecualian bayaran Cukai Taksiran untuk rumah kediaman yang menelan belanja melebihi RM13 juta pada tahun ini.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 4 : Memperkasakan Wanita, Keluarga dan Belia

99. Kerajaan Negeri amat mengambil cakna akan kepentingan peranan wanita dalam membangunkan sesebuah masyarakat. Dengan ini, Kerajaan Negeri bersetuju untuk memperuntukkan RM800 ribu kepada Urus Setia Wanita Negeri Terengganu bagi membiayai pentadbiran dan aktiviti seperti Program Pembangunan Wanita Unggul, Program Sayyidatina Aisyah dan Jelajah Untukmu Wanita.
100. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan menubuhkan sebuah pusat jagaan harian warga emas Baitul Ummi, khusus untuk golongan wanita di Kuala Terengganu dan menubuhkan *Terengganu Autism Care and Therapy Centre* (TACTC). Kerajaan Negeri juga akan memulakan operasi Raudhatul Jannah, bagi melindungi golongan wanita dan kanak-kanak daripada pengabaian, penderaan, keganasan dan eksploitasi rumah tangga. Jumlah peruntukan untuk keseluruhan inisiatif ini adalah RM1.4 juta.

101. Bagi memastikan institusi keluarga di Negeri Terengganu terjamin pula, Kerajaan Negeri memberi perhatian penuh kepada Program Pemutihan 4P (Perintah Pengesahan dan Pendaftaran Perkahwinan). Sebanyak RM145 ribu diperuntukkan untuk program pemutihan status perkahwinan rakyat Terengganu. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan sebanyak RM200 ribu untuk pembukaan tiga (3) buah taska baharu di premis jabatan seluruh Negeri Terengganu.

102. Selain itu, bagi memastikan bakat dan kepimpinan belia Negeri Terengganu sentiasa diberi perhatian, pelbagai kursus dan kem telah dirancang untuk melatih golongan ini. Kerajaan Negeri akan memperkenalkan Generasi Muda Terengganu Sejahtera (GMTS) sebagai program pembangunan belia secara menyeluruh bermula usia mereka seawal 11 tahun.

103. Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan RM3.2 juta kepada UBSNT bagi membiayai pentadbiran dan aktiviti seperti Program Pembangunan dan Kesejahteraan Belia dan Beliawanis; Gaya Hidup

Sihat Kecergasan dan Sukan Rekreasi serta Program Peningkatan dan Kemajuan NGO. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan melaksanakan Program Sukan Anak Komuniti seperti sukan bola sepak, sepak takraw, badminton dan bola jaring serta Terengganu Moto Team dengan peruntukan berjumlah RM2 juta.

104. Tambahan pula, Kerajaan Negeri akan meneruskan bantuan pengurusan kepada pertubuhan-pertubuhan belia Negeri Terengganu, Sambutan Hari Belia dan Anugerah Belia Peringkat Negeri Terengganu dengan peruntukan sebanyak RM1.4 juta.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 5 : Meningkatkan Prestasi Sukan

105. Negeri Terengganu mempunyai rakyat yang aktif dalam bidang sukan dan terdapat ramai atlet anak kelahiran Terengganu yang telah berjaya mengharumkan nama negeri dan negara kita. Justeru, Kerajaan Negeri menunjukkan komitmennya bagi menyediakan fasiliti yang selesa kepada atlet-atlet dengan meneruskan

pembinaan Asrama Atlet Majlis Sukan Negeri Terengganu di Gong Badak, Kuala Nerus. Selain itu, Kerajaan Negeri juga akan memperuntukkan sebanyak RM1 juta bagi kerja-kerja membaikpulih Stadium Sultan Mizan Zainal Abidin serta beberapa kemudahan sukan yang lain di Kompleks Sukan Negeri Terengganu.

106. Pada tahun 2019, Kejohanan Sukan Terengganu (SUTERA) telah berjaya dilaksanakan dengan penyertaan seramai hampir 1,500 orang atlet dan pegawai sukan dari seluruh negeri. Melalui kejohanan ini, ramai atlet SUKMA 2020 berjaya dilahirkan. Melihat kepada impak positif yang diterima daripada kejohanan berkenaan, Kerajaan Negeri akan menganjurkan SUTERA pada tahun 2021 buat kali kedua dengan peruntukan sebanyak RM800 ribu. Tuan rumah pada edisi kali ini adalah daerah Kuala Nerus.
107. Tambahan pula, Kerajaan Negeri bersetuju untuk menganjurkan Gateh Terengganu iaitu program *riding* peringkat nasional yang akan melalui kawasan tumpuan pelancongan bagi merancakkan lagi subsektor pelancongan sukan seiring dengan identiti Negeri

Terengganu yang terkenal dengan sukan berbasikal. Program ini akan diperuntukkan RM700 ribu.

108. Selain itu, Kerajaan Negeri juga komited dengan mengadakan program pembangunan sukan dari usia seawal 4 tahun sehingga ke peringkat elit selari dengan Pelan Induk Pembangunan Sukan 10 Tahun Negeri Terengganu (2020-2030).
109. Sebagai tanda sokongan kepada dua (2) orang atlet kelahiran Terengganu yang telah berjaya melayakkan diri ke temasya Sukan Olimpik Tokyo 2020 iaitu Khairul Anwar Mohamad dan Mohd Azizulhasni Awang, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM200 ribu untuk tujuan pembiayaan kewangan dan latihan.

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

Strategi 6 : Membangunkan Infrastruktur Kemudahan Rakyat

110. Bagi menjamin keharmonian rakyat setempat, Kerajaan Negeri akan menyediakan peruntukan sebanyak

RM16.3 juta untuk melaksanakan projek-projek kecil di seluruh DUN serta projek pembangunan infrastruktur dan kemudahan awam di seluruh negeri.

111. Kerajaan Negeri juga akan menyediakan peruntukan kepada semua ADUN termasuklah RM250 ribu kepada setiap ADUN Bukan Kerajaan.

TERAS KEEMPAT :

MENDIGITALISASIKAN PERKHIDMATAN AWAM

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

112. Dalam mendepani cabaran Revolusi Industri 4.0, inisiatif-inisiatif berikut akan dilaksanakan oleh Kerajaan Negeri bagi merealisasikan hasrat ini.
113. Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM5 juta bagi menjayakan Pelan Induk Kerajaan Digital Pintar Terengganu 2021-2030 dan Pelan Strategik Taman Maya AI (*Artificial Intelligence*) Terengganu 2021-2025.

Projek ini akan menjadikan Negeri Terengganu sebagai model kerajaan pintar yang praktikal demi mewujudkan sebuah masyarakat digital yang lestari sekaligus menyemarakkan lagi pertumbuhan ekonomi negeri.

114. Selain itu, Kerajaan Negeri juga mengambil langkah untuk memperkasakan Program Pembangunan dan Pengintegrasian Aplikasi Digital Kerajaan yang bertujuan bagi mengukuhkan lagi sistem penyampaian perkhidmatan Kerajaan Negeri berkaitan urusan penting dalam kehidupan rakyat. Sehingga kini, Kerajaan Negeri telah berjaya melaksanakan beberapa program aplikasi digital termasuklah Sistem Profil Rakyat Terengganu 2.0 (PRT2.0), Sistem e-Munakahat, Sistem e-Zakat dan Sistem e-Perumahan. Oleh itu, demi menjayakan program ini Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM200 ribu.

115. Kerajaan Negeri melalui THRDC akan membangunkan *Terengganu Employment Database System* (TEDS) di semua Pusat Khidmat DUN bagi meningkatkan akses maklumat pekerjaan kepada seluruh rakyat Terengganu. TEDS akan diintegrasikan dengan

Sistem Pengurusan Pangkalan Data Sumber Manusia yang membolehkan THRDC melaksanakan agenda pembangunan sumber manusia negeri dengan lebih cekap dan berkesan. Selain itu, Dasar Pembangunan Sumber Manusia Negeri Terengganu (DPSMNT) akan diwujudkan bagi menggariskan pelan hala tuju jangka panjang untuk sektor sumber manusia. Sejumlah RM250 ribu akan diperuntukkan untuk menjayakan inisiatif ini.

116. Di samping itu, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM330 ribu untuk membangunkan sistem pangkalan data yang sistematik dan bersepadu dikenali sebagai *Terengganu Industrial Smart Map* (TIS-Map). Sistem yang dijangka akan dilancarkan pada awal tahun 2021 ini adalah bertujuan untuk menambah baik serta meningkatkan kecekapan pengurusan permohonan dan pemantauan tapak industri di negeri ini.

117. Seterusnya, Kerajaan Negeri akan menubuhkan Jawatankuasa Bertindak Pembangunan Teknologi Digital Terengganu bagi menjamin kepantasan capaian

digital di negeri ini. Jawatankuasa ini akan melibatkan kerjasama dengan Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) bagi menjamin pembangunan digital yang efektif dan mampan.

118. Bagi menambah baik penyampaian maklumat berkaitan dasar dan perkhidmatan kerajaan, Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM500 ribu untuk menyediakan Info TV Terengganu Sejahtera di tempat-tempat awam terpilih.

TERAS KELIMA :

MELESTARIKAN ALAM SEKITAR

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

119. Bagi terus melindungi dan menjamin kelestarian alam sekitar ini, inisiatif-inisiatif berikut akan dilaksanakan.
120. Inisiatif Terengganu *Go Green & 3R (Reuse, Reduce, Recycle)* akan diaktifkan terutamanya di semua

pejabat kerajaan, sekolah dan tempat awam termasuk di taman rekreasi, pasar dan lokasi pelancongan bagi meningkatkan pengetahuan dan amalan yang membawa kepada gaya hidup yang lebih mesra alam dan bertanggungjawab terhadap ekologi sekaligus membantu melindungi alam sekitar dan mengekalkan sumber semula jadi untuk generasi sekarang dan akan datang. Sejumlah RM200 ribu akan diperuntukkan.

121. Bagi menambah baik kualiti perkhidmatan pengurusan sisa pepejal dan pembersihan awam serta membiayai program-program yang berkaitan dengan kebersihan dan keceriaan bandar di seluruh negeri, sebanyak RM55.3 juta akan diperuntukkan pada tahun 2021. Kerajaan Negeri juga akan menaik taraf tempat pembuangan sampah; kualiti dan bilangan tong sampah; imej lori kompaktor serta sistem kutipan sampah secara berperingkat.
122. Kerajaan Negeri akan memperuntukkan sebanyak RM500 ribu untuk pembukaan Tapak Pelupusan Sampah (TPS) Sungai Ikan 2 bagi meningkatkan kapasiti dan kecekapan pelupusan sampah di negeri

ini. Pada masa hadapan, TPS ini akan dilengkapi dengan peralatan teknologi dengan kapasiti yang bersesuaian selain penggunaan insinerator bagi memproses sampah menjadi tenaga (*waste-to-energy*).

123. Bagi merealisasikan hasrat itu, Kerajaan Negeri akan mengusahakan inisiatif pembiayaan swasta (*private financing initiative*, PFI) bagi mengurangkan beban kewangan Kerajaan Negeri. Semoga usaha ini dapat dimuktamadkan secepat mungkin.

124. Saya juga merakamkan ucapan terima kasih kepada Kerajaan Persekutuan atas peruntukan sebanyak RM10 juta untuk melaksanakan Projek *Integrated Island Waste Management* yang bertujuan mengurangkan kemusnahan terumbu karang dan hidupan marin di sekitar pulau di Terengganu dan Johor seperti yang diumumkan dalam Belanjawan 2021 baru-baru ini.

PENUTUP

Dato' Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat,

125. Tahun 2020 bakal meninggalkan kita semua dengan pelbagai pengalaman dan kenangan yang sangat membekas dalam diri setiap daripada kita. Tiga (3) krisis utama kehidupan manusia terjadi di negara kita pada tahun 2020, iaitu krisis kesihatan, krisis ekonomi dan juga krisis politik.
126. Namun, kita mengharapkan dengan pengumuman dari pihak Kerajaan Persekutuan seperti pakej-pakej rangsangan ekonomi dan Belanjawan 2021 beserta dengan Belanjawan Terengganu 2021 mampu mengembangkan kembali ekonomi dan menjamin kesejahteraan sosial negara kita, insya-Allah.
127. Manakala dari segi politik pula kita perlu memperkasakan kerjasama politik yang ada bagi memastikan kestabilan negara dapat diteguhkan, terutamanya melalui Muafakat Nasional dan Perikatan Nasional. Kita hanya mampu keluar daripada krisis ini

apabila kestabilan negara dapat kita wujudkan.

128. Saya tahu, setiap dari kita mempunyai pandangan dan memendam perasaan dalam permuafakatan ini. Namun, hanya inilah pengorbanan yang setiap dari kita terpaksa lakukan demi memastikan rakyat dan negeri kita ini mampu keluar daripada krisis-krisis yang sedang melanda. Saya mengucapkan terima kasih kepada rakan-rakan di sebelah sana yang bersama-sama Kerajaan Negeri dan Persekutuan dalam meletakkan negara kita ke landasan yang sewajarnya.

Musim Tengkujuh Sudah Pun Tiba;

Hati-Hati Jika Bah Melanda;

Jangan Kita Berputus Asa;

Ayuh Kita Perteguh Kerjasama.

129. Sebelum mengakhiri ucapan pembentangan Belanjawan 2021, Kerajaan Negeri ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada penjawat awam yang dedikasi dan komited sehingga meletakkan Negeri Terengganu antara negeri yang terbaik di Malaysia. Sebagai penghargaan di atas kerja keras dan

kesetiaan penjawat awam, Kerajaan Negeri bersetuju untuk memberikan insentif sebanyak RM800 kepada penjawat awam di Negeri Terengganu.

130. Marilah kita bekerja secara bersama, bergerak seiring dan merapatkan ukhuwah untuk memajukan Negeri Terengganu dan menyejahterakan rakyat. Buang segala kekeruhan dan ambil segala kejernihan. Semoga niat yang ikhlas akan diberikan hidayah oleh Allah SWT.

131. Hanya kepada Allah SWT saya menyerahkan segala urusan kerajaan ini.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

Saya mohon mencadangkan.